

Prof. Erkki Kulovesi, muotokuva ja prof. Lauri Posti

Lauri Postin muotokuva paljastettu¹

Kun Helsingin yliopiston itämerensuomalaisten kielten professorin Lauri Postin merkkipäivä tänä vuonna lähestyi, heräsi ajatus hänen muotokuvansa maalauttamisesta tähän yliopistoon, jossa hän on ensin opiskellut ja sitten opettanut yhteensä neljä vuosikymmentä.

Professori Posti aloitti virkauransa Helsingin yliopistossa v. 1938 suomen kielen professorin ns. tutkimusassistenttina, jollaista virkakategoriaa ei yliopistossamme enää ole. Itämerensuomalaisten kielten dosentiksi hänet nimitettiin

1942, suomalaisen filologian apulaiseksi — ts. suomen kielen apulaisprofessoriksi — v. 1945 ja nykyiseen virkaansa 1953. Itämerensuomalaiset kielet ei ole koskaan aineena ollut magneetti, joka vetäisi puoleensa suuria opiskelijamassoja. Kuitenkin prof. Postin auditoriossa on runsas kuulijakunta. Tämä johtuu siitä, että prof. Posti on suurenmoisella tavalla tukenut sisaraincensa, suomen kielen, yliopisto-opetusta, siten että hän on omalta alaltaan luennoinut, johtanut harjoituksia ja pitänyt tenttejä myös

¹ Paljastustilaisuudessa 30. 9. 1968 pidetty puhe.

suomen kielen opiskelijoille. Näin siis hänen opetuksestaan ovat päässeet osallisiksi myös kaikki ne, jotka yli 20:n viime vuoden aikana ovat Helsingin yliopistosta valmistuneet suomen kielen opettajiksi erilaisiin oppilaitoksiin. Professori Postin opetus on tunnetusti erittäin selväpiirteistä, sangen harkittua, olennaiseen keskittyvää, hyvin dokumentoitua. Tällaista opiskelijat arvostavat.

Itämerensuomalaiset kielet käsittää 6, eräiden tutkijain mielestä 7 tai 8 eri kieltä. Koska näiden kielten menestyskellinen tutkiminen ei ole mahdollista, ellei tunne myös naapurikieliä, jotka aikojen kuluessa ovat niihin joskus suurestikin vaikuttaneet, tutkijan on lisäksi perehdyttävä myös germaaniin, slaavilaisiin ja balttilaisiin kieliin. Tutkimuskenttä on siis perin laaja. Voimme sanoa prof. Postin tuntevan kenttensä aivan harvinaisessa määrin. Jo ylioppilana hän tutki vatjan kieltä Virossa, ja tänne tuodun vatjalaisen avulla myös Helsingissä. Heti maisteriksi valmistuttuaan hän sai yliopistostamme Rosenbergin stipendin, joka takasi kolmen vuoden tutkimusmahdollisuudet 1934—1937. Tuosta ajasta hän suurimman osan opiskeli Virossa, Latviassa ja Neuvostoliitossa. Tartossa Posti harjoitti tutkimustaan ja opiskeli mm. venäjää. Latviassa hän tutki muutamissa Itämeren rantakylissä elävien kieliehimoistemme liiviläisten kieltä ja Pohjois-Latviassa vanhojen virolaisten kielisaarekkeiden murteita. Riian yliopistossa hän opiskeli balttilaista filologiaa, eritoten latvian kieltä, syyslukukauden 1935. Neuvostoliitossa hän tutki vepsän kieltä kahteen otteeseen yhteensä 7 1/2 kk. Työ tapahtui osaksi vepsäläiskylissä sekä Syvärin eteläpuolella että Äänisjärven rantamilla, osaksi Leningradissa siellä asuvien vepsäläisten avulla. Vepsäläistutkimuksia Posti harjoitti myös Valamon luostarissa, jossa oli muutamia kielennoppaiksi soveltuvia vepsäläisiä munkkeja.

Näinä vaellusvuosinaan Posti keräsi

suuret määrät kielenainesta, jonka arvo vuosien myötä vain nousee. Keruitaan hän on suuresti voinut käyttää tutkimustensa hyväksi. Hän oppi tutkimiaan kieliä myös käytännöllisesti. Vaikkei kaikkien Postin osaamien kielten käyttötarve olekaan jokapäiväinen, on kuitenkin miellyttävää ja tilaisuuden arvoa kohottavaa, että esim. virolaisen liivin kielen tutkijan vierailuluennosta kiitos esitetään liiviksi — vain erään tuoreen tapauksen mainitakseni.

Lankeaa luonnostaan, että prof. Postin tieteellinen tuotanto koskettelee kaikkia itämerensuomalaisia kieliä. Tässä ei ole oikea paikka sen esittelyyn. Mainitsen vain kaksi laajaa tutkimusta. Liivin kielen alalta on Postin väitöskirja »Grundzüge der livischen Lautgeschichte» (1942), jossa liivin kielen monisokkeloinen äännehistoria esitetään mallikelpoisen selkeällä tavalla. Vuonna 1953 painettu tutkimus »From Pre-Finnic to Late Proto-Finnic» tarkastelee aivan uudesta näkökulmasta itämerensuomalaisten kielten kantakielessä, ns. kantasuomessa, parituhatta vuotta sitten tapahtuneita ääntenmuutoksia; todennäköiseksi syyksi useimpiin muutoksiin osoittautuu germaanisen kielimuodon syvälinen vaikutus. Viimeksi mainittu teos on hyvä näyte Postin tutkijanlaadusta. Siinä on itsenäisyyttä ja rohkeutta, mutta siihen kuuluu myös ihailtava kuri.

Monet tiedemiehet antanevat olemuksellaan tai käytöksellään tai puheillaan aihetta sellaiseen huomatakseni aika yleiseen käsitykseen, etteivät he ole erityisen soveliaita hallinto- ja järjestelytoimiin, eivät edes omassa työympäristössään. Käsitys on ehkä oikea, ainakin siitä päätellen, että mimmuuttyliopistossamme nämä toimet on jouduttu sälyttämään vain muutaman harvan hartioille. Yksi tällainen taakankantaja on professori Posti. Mainitsen tässä vain lyhyesti, että hän toimi historiallis-kielitieteellisen osaston varadekaanina 1954—1960 ja dekaanina 1960—1966, edelleen että hän on ollut kymmenissä yliopiston asetta-

missa komiteoissa, lautakunnissa ja toimikunnissa, monesti puheenjohtajana. Yliopistonkin kannalta erittäin merkittävä oli hänen pitkäaikainen työnsä ylioppilastutkintolautakunnassa, jonka puheenjohtaja hän oli 1953—1966. Maamme koululaitoksen kehitykseen syvästi vaikuttavan ylioppilastutkintokomitean puheenjohtajaksi hänet kutsuttiin v. 1960.

Prof. Postilla on, kuten tiedetään, aivan erityiset avut tämäntapaisten tehtävien hoitoon: mainio muisti, ajatuksen ja esityksen selkeys, pyrkimys tasapuolisuuteen. Yliopiston hallinnon tuntijana hän on joukossamme kärkimiehiä. Olen kuullut, että ylioppilas Lauri Posti opiskelualaa miettiessään oli kahden vaiheilla: suomen kieli vai juridiikka. Me kielentutkijat iloitsimme siitä, että hän valitsi edellisen, ja toivomme hartaasti, että juristi hänessä olisi tullut tyydytyksi edellä mainituissa hallintotehtävissä sekä veljeskansojen välisissä ystävyys-

visailuissa, joissa hän on toiminut aina oikeamielisenä tuomarina.

Kiitämme professori Postia, että hän monien toimiensa keskeltä on irrottautunut seisomaan taiteilijan edessä, suopeasti, niin kuin tässä nyt saamme nähdä.

Vastapaljastetussa muotokuvassa on taiteilija valanut ilmettä moniin mallinsa luonteenomaisiin piirteisiin. Siinä on harkitsevuutta, luotettavuutta ja inhimillistä lämpöä. Kiitän professori Kulovettä onnistuneesta työstä, jonka tekeminen hänen omien sanojensa mukaan oli sekä helppoa että miellyttävää, koska hän sai tuntea, että mallilla oli mielenkiintoa myös tällaiseen luovaan työhön.

Muotokuvahankkeessa mukana olleiden prof. Postin työtovereiden, oppilaiden, ystävien puolesta pyydän, että Te, Herra Rehtori, ottaisitte muotokuvan yliopiston kokoelmiin.

PERTTI VIRTARANTA